

Teza de abilitare
Rezumat în limba română

Constantin Stoenescu
Facultatea de Filosofie
Universitatea din București

Această teză de abilitare prezintă în mod succint principalele contribuții științifice ale autorului realizate după obținerea titlului de doctor, conturează în linii mari evoluția didactică și profesională și prefigurează principalele direcții de dezvoltare în contextul actual al cercetării științifice naționale și internaționale și al schimbărilor în structura cunoașterii și a universității. Scopul meu este să arăt că, de-a lungul câtorva decade, am acordat atenție cu prioritate aprofundării anumitor direcții de cercetare și îmbunătățirii calității actului de predare, cu precădere în domenii ale filosofiei analitice. De asemenea, în tot acest timp am participat la numeroase proiecte de cercetare unde am avut posibilitatea de a lucra în echipă, atât în calitate de membru al echipei cât și de coordonator al ei, inclusiv prin cooptarea unor tineri cercetători, doctoranzi sau post-doctoranzi.

Activitatea științifică

Teza de abilitare conține o prezentare a realizărilor mele în principalele domenii de interes. Mai întâi, am fixat în cariera mea momentul obținerii tezei de doctorat și modul în care conținutul acesteia, - cercetarea istorică și sistematică a posibilității formulării unui criteriu empirist al semnificației cognitive, - a influențat diversele mele alegeri în dezvoltarea carierei. În câteva dintre studiile pe care le-am publicat ulterior susținerii tezei am dezvoltat unele idei din aceasta, astfel încât pot afirma că propria teză de doctorat a generat la nivel personal un program de cercetare aprofundată. Din perspectivă istorică, am fost interesat de așa-numitul empirism conceptual al empiriștilor britanici și de dezvoltarea acestei tradiții filosofice. M-am ocupat cu precădere de unele dintre cele mai reprezentative încercări de elaborare a unui model al teoriei științifice pornind de la viziunea lingvistică asupra acesteia. Am cercetat aspectele epistemologice presupuse de teoria reducerii propusă de Carnap, precum și încercarea sa de a dezvolta un limbaj fizicalist. Am analizat în detaliu considerațiile lui Schlick cu privire la o interpretare verifiționistă a semnificației și proiectul său al disoluției judecăților sintetice a priori. În același timp, m-am ocupat de unele contribuții contemporane în alte două studii, unul despre formularea logico-deductivă a criteriului empirist de semnificație, altul despre statutul logic al acestui principiu. În fine, într-un alt studiu am încercat să răspund la întrebarea dacă teoria înțelesului și a înțelegerii propusă de Davidson duce în vreun fel înapoi spre presuposițiile specifice principiului verificării.

O altă conexiune istorică pe care am explorat-o pe parcursul elaborării tezei de doctorat a fost modul în care empirismul logic poate fi situat în continuarea tradiției filosofice empiriste, în primul rând tradiția britanică. Nu este vorba doar de un interes istoric, ci și de unul teoretic, de vreme ce este posibil să găsim unele răspunsuri la diverse întrebări printr-o reîntoarcere în istoria filosofiei. Am desfășurat astfel un veritabil program de cercetare sistematică al cărui scop a fost investigarea surselor istorice ale diverselor abordări contemporane și încercarea de a privi într-o perspectivă nouă diverse contribuții istorice. Rezultatul au fost mai multe studii despre empirismul britanic și unele dintre temele care s-au constituit în interogații specifice acestei abordări.

Am fost interesat de filosofia lui Karl Popper, în primul rând de contribuțiile sale la problema cunoașterii, încă din perioada formării mele filosofice. În teza de doctorat m-am ocupat de controversa dintre Popper și reprezentanții Cercului de la Viena, în legătură cu definirea criteriului falsificaționist ca o alternativă la verificaționism. În aceeași perioadă am avut o contribuție semnificativă la traducerea în limba română a cărții lui Popper, *Conjecturi și infirmări*. Acest efort a fost continuat prin elaborarea câtorva studii despre filosofia lui Popper, în special despre contribuțiile sale în domeniul epistemologiei, de la formularea criteriului de demarcație la ideea unei epistemologii evoluționiste, dar și pe teme ale filosofiei politice și ale polemicii sale cu reprezentanții Școlii de la Frankfurt. În fine, am redactat o prezentare a cărții sale *Societatea deschisă și dușmanii ei* care a fost publicată într-o enciclopedie a operelor importante ale filosofiei politice.

Principalul domeniu de interes și care a generat contribuțiile mele majore și corelațiile cu alte domenii este epistemologia. În cercetările mele m-am ocupat cu precădere de conceptele de cunoaștere, întemeiere și adevăr. Conceptul de cunoaștere a fost analizat în detaliu, inclusiv în unele dintre expunerile sale istorice. De asemenea, am încercat să ofer o reconstrucție a așa-numitului *ideal doxastic* în așa fel încât să devină posibilă cuprinderea în aria preocupărilor epistemologice a credințelor religioase, o primă schimbare de perspectivă care favorizează dezvoltarea unei epistemologii a religiei. Analiza problemei surselor cunoașterii a constituit o altă direcție de aprofundare în care am obținut rezultate bune. Aș menționa articolele despre formarea conceptului de timp și sursele sale empirice. În articolele consacrate conceptului de adevăr m-am ocupat de problema adevărurilor de rațiune în concepția lui John St. Mill, problema relației dintre cunoaștere și adevăr pornind de la considerațiile lui Russell cu privire la așa-numita cunoaștere prin experiență nemijlocită, precum și analiza semantică oferită de Quine.

De la preocuparea pentru teme generale ale epistemologiei am ajuns la analiza specializată a cunoașterii științifice. Am dezvoltat unele teme care țin de filosofia științei ca efect al interesului pentru anumite utilizări în context științific ale conceptului de cunoaștere. Mi-am concentrat atenția asupra unor teme aflate în centrul dezbaterilor contemporane, așa cum ar fi înțelegerea teoriilor ca modele și încercarea de a integra perspective diferite într-un concept generalist al explicației științifice pornind de la reconstrucțiile conceptuale ce sunt posibile în continuarea proiectului inițiat de Hempel. De asemenea, m-am ocupat de cercetarea rolului euristic al așa-numitului principiu al parității epistemologice în filosofia matematicii.

Și abordarea anumitor teme ale filosofiei minții am făcut-o ca o consecință a preocupărilor mele epistemologice. Până în prezent am dezvoltat unele dintre ideile mele, dar planurile de viitor în această privință sunt ambițioase. Am predat și am avut seminarii pe teme de filosofia minții sau cu privire la relația dintre minte și cogniție, ocazie cu care am pus la lucru diverse ipoteze, am dezvoltat unele idei și am identificat teme care vor reprezenta punctul de pornire pentru cercetări viitoare.

Ca rezultat al interesului epistemologic pentru dezbateră dintre Popper și Kuhn am ajuns în cele din urmă la cercetarea dezvoltărilor recente, urmare a așa-numitei cotituri sociologice în filosofia științei, care au dus la noi abordări ale dinamicii științei, care au făcut trecerea de la *Noua filosofie a științei* la o nouă perspectivă asupra științei și a relației ei cu mediul social extern. Am elaborat mai multe studii despre contribuțiile lui Robert Merton la sociologia științei, începând cu teza acestuia cu privire la rolul puritanismului în apariția științei moderne. Am analizat modul în care acesta instituie o nouă paradigmă de cercetare a științei prin analiza științei ca instituție socială și, respectiv, a științei în context. De asemenea, m-am ocupat de câteva dintre conceptele și temele specifice unei asemenea abordări, așa cum ar fi problema valorilor în știință, conceptul de etos al științei, dar și relația dintre recunoașterea meritelor și competiția pentru prioritate în dinamica științei și în etica cercetării.

Vreme de aproape un deceniu am fost membru sau coordonator al unor echipe de cercetare care s-au ocupat de analiza noilor concepții privind dinamica cunoașterii în societatea contemporană, cu accent pe aspecte privind relația dintre știință și societate, managementul cunoașterii și dependența conținuturilor de diverși factori externi. Am analizat aspecte privind relația dintre știință și tehnologie în tr-o societate în care tehnologia informației aduce schimbări structurale, așa cum ar fi dezvoltarea economiei bunurilor inefabile imateriale. De la aceste aspecte am trecut la cercetarea schimbărilor la nivel teoretic, adică am luat în considerare acele abordări care dezvoltă noi modele ale analizei cunoașterii, în primul rând ale producerii sale în context social. Am analizat dezbateră cu privire la cele două moduri ale cunoașterii și m-am ocupat cu precădere de aspectele epistemologice privind relația dintre cunoașterea explicită și cunoașterea tacită. Am analizat în detaliu și așa-numitul model SECI al producerii cunoașterii, model caracterizat prin luarea în considerare a organizației ca producător al cunoașterii. Am analizat dinamica specifică și interacțiunile complexe în etapele de socializare, externalizare, comunicare și internalizare a cunoașterii, inclusiv sub aspect epistemologic. Am acordat o atenție specială relației dintre cunoașterea personală, adică acea cunoaștere pe care o deține un subiect epistemic, cu cele două niveluri ale cunoașterii tacite și cunoașterii propoziționale, pe de o parte, și cunoașterea organizațională, adică acea cunoaștere produsă de grupuri de cercetători, de la corporații la echipe de cercetare în laborator.

Subsumat aceleiași teme generale a dinamicii cunoașterii în societate contemporană stă și interesul meu pentru analiza relației dintre structura cunoașterii și structura universității, mai întâi dintr-o perspectivă istorică, apoi una normativă și predictivă. Am analizat în detaliu dezvoltarea universității și adoptarea modelului universității moderne în contextul apariției științei moderne și diversele constrângeri specifice societății contemporane care impun unele

schimbări la nivelul universității, în primul rând legate de aspectele manageriale și la schimbări de accent în scopurile asumate de universitate, inclusiv cu creșterea ponderii activităților de cercetare în defavoarea celor de formare. Într-un studiu m-am ocupat și de șansele filosofiei într-o universitate managerială și am formulat mai multe argumente pe baza cărora se poate susține că într-o societate în schimbare viitorul filosofiei nu mai este complet asemănător cu trecutul ei, dar există, întrucât nevoia de reflecție filosofică rămâne și este în continuare un ghid necesar înaintării în cunoaștere.

Interesul meu pentru epistemologie și filosofia analitică m-au dus și la consultarea literaturii românești în domeniu. Drept urmare, m-am ocupat și de cercetarea unor contribuții relevante cel puțin în context românesc, așa cum ar fi modul în care Lucian Blaga elaborează conceptul de “eon dogmatic” și rolul acestui concept în înțelegerea cunoașterii, analiza datului în filosofia recesivității a lui Mircea Florian, considerațiile lui Constantin Rădulescu-Motru despre diferența dintre conștiința oglindă și analiza transcendentă propusă de Kant, încercarea lui Noica de a evalua rolul tradiției empiriste britanice în filosofia modernă.

În fine, în ultimii ani, urmare a dinamicii curriculare la nivelul studiilor masterale din facultate și a interesului personal pentru problemele mediului, am început să țin un curs pe teme de etica mediului și dezvoltare durabilă care a fost însoțit de conturarea unor teme de cercetare academică. Am publicat deja primele studii în acest domeniu și, favorizat de faptul că, pe plan internațional, chiar unii filosofi de formație analitică s-au convertit în teoreticieni și eticieni ai mediului, am lărgit aria cercetării.

Activitatea didactică

În calitate de cadru didactic al Facultății de Filosofie principala mea preocupare a fost realizarea de cursuri și seminarii la nivelul unor standarde științifice recunoscute. După examenul pentru ocuparea postului de asistent universitar, începând cu toamna anului 1996, am ținut seminarii de logică formală elementară, logica de ordinul întâi, epistemologie, teoria cunoașterii științifice la Facultatea de Filosofie, precum și de introducere în filosofie și filosofia dreptului la alte facultăți. Am susținut seminariile la cursul de Epistemologie de două semestre al profesorului Mircea Flonta, perioadă în care am lucrat la elaborarea unui manual universitar care a conținut și traduceri ale textelor pentru seminar. De asemenea, am susținut seminariile la cursul de Logică formală elementară al profesorului Dragan Stoianovici și la cursul de Logică formală de ordinul întâi al profesorului Petre Bieltz. Am încercat de la bun început să obțin performanțe maxime cu studenții și am propus evaluări care să reflecte corect aceste performanțe. La Facultatea de Litere am susținut seminariile cursului Introducere în filosofie al profesorului Vasile Tonoiu, experiență care mi-a permis să lucrez cu studenți cu un al orizont de așteptare și întâmpinare în raport cu textul filosofic. La Facultatea de Drept am susținut seminariile cursului de Filosofia Dreptului al profesorilor Haralambie Culic și Ion Stepanescu, obligație profesională care a presupus un efort suplimentar de documentare și adaptare la cunoștințele prelabile ale studenților în Drept.

Între anii 2000 – 2007, după ocuparea postului de lector universitar, am susținut cursuri și, în majoritatea cazurilor, seminariile aferente. Am preluat cursul de Epistemologie de la profesorul Flonta, curs segmentat în două părți, o primă parte, Introducere în epistemologie, în anul întâi, o a doua parte de aprofundare, intitulată Epistemologie contemporană, în anul al treilea. Tot în acest interval am preluat un alt curs al profesorului Flonta, Introducere în teoria cunoașterii științifice, cu durata de un semestru. De asemenea, am colaborat la editare manualului universitar destinat acestui curs, contribuind cu traduceri ale textelor pentru seminar. În același interval am preluat și cursul profesorului Stoianovici, Introducere în logică formală elementară, păstrând în linii mari aceeași structură de conținut. Urmare a unei anumite situații contextuale, a trebuit să preiau cursul și seminarul de Metodică a predării filosofiei pentru un scurt interval de doi ani, sarcină îndeplinită cu succes prin utilizarea experienței din învățământul preuniversitar de la începutul carierei didactice. În fine, un ultim curs pe care l-am elaborat în această perioadă a fost cel intitulat Cunoaștere – management – proiect, susținut la un masterat organizat de facultate, Managementul cunoașterii, managementul proiectului. Deși inițial acest curs a părut a fi doar o oportunitate temporară, tematica abordată a devenit în scurt timp un interes de cercetare care a dus ulterior la desfășurarea unor proiecte de cercetare în domeniul managementului cunoașterii. În cele din urmă, am elaborat un manual universitar pe tema Epistemologia științei și managementul cunoașterii care a apărut la Editura Universității din București. Numărul relativ mare de cursuri și varietatea acestora mi-au permis să acopăr și să aprofundez domenii tematice de actualitate în filosofia contemporană. Aceasta a solicitat un efort deosebit, o mare parte a activității mele fiind consacrată îmbunătățirii acestor cursuri, în primul rând sincronizării lor în raport cu temele și conținuturile abordate de filosofi consacrați din marile universități ale lumii.

Un stagiu de documentare la Universitatea Oxford în anul 2002 în cadrul proiectului “Teorii ale complexității” mi-a fost de mare folos în această privință. Pe de altă parte, vizita din anul 2006 la Universitatea din Dijon în cadrul programului de mobilități Erasmus mi-a permis să cunosc în mod nemijlocit o altă tradiție de predare, ceea ce în plan personal m-a determinat să inițiez un proces de echilibrare a conținutului cursurilor mele prin includerea și a unor teme specifice tradiției continentale în hermeneutică și fenomenologie.

Ocuparea postului de conferențiar în anul 2007 a coincis cu reorganizarea învățământului universitar conform procesului Bologna, cu durate de trei ani pentru cursurile de licență și doi ani pentru cursurile de masterat. Această modificare a determinat alte schimbări în planul de învățământ și acoperirea altor cursuri. Am continuat să susțin cursul de Epistemologie la anul I, prezentând la un nivel introductiv teme legate de problemele definirii conceptului de cunoaștere, întemeierii și surselor cunoașterii, precum și problema adevărului. Tot la anul I am înlocuit cursul de Logică formală elementară cu un curs de Teoria argumentării, încercând să ofer astfel studenților din anul întâi un instrument util pentru aprofundarea diverselor teme filosofice. Odată cu reorganizarea de tip Bologna din anul al treilea de studii de licență facultatea noastră a optat pentru trei module de studii. La Modulul de filosofie teoretică am propus cursul de Introducere în filosofia analitică în care încerc deopotrivă o sinteză a cunoștințelor acumulate

până în anul al treilea la alte cursuri, de la epistemologie și logică la filosofia limbajului și filosofia minții, precum și o evaluare critică și comparativă a demersurilor specifice filosofiei analitice. Lucrez la un curs pe această temă, finalizabil spre sfârșitul anului viitor.

Susțin mai multe cursuri și la nivel masteral. Organizăm alternativ, în funcție de opțiunile studenților, un Masterat de Istoria și Filosofia științei și un Masterat de Filosofie teoretică în limba engleză. La Masteratul de Istoria și Filosofia științei predau cursul Construcția socială a științei în care abordez teme ale sociologiei cunoașterii și sociologiei științei, de la teza Merton și așa numitul program tare în sociologia științei la abordări recente ale domeniului. Am elaborat și un suport scris pentru acest curs și este posibil să îl predau spre publicare unei edituri până la sfârșitul anului în curs. De asemenea, am preluat și cursul Structura și funcțiile teoriei științifice în care prezint critic diverse abordări ale teoriei științifice, de la empirismul logic și falsificaționismul popperian la teoria lui Thomas Kuhn și abirdarea structuralistă de tip Sneed – Stegmuller. La Masteratul de Filozofie teoretică predau cursul de Epistemologie la un nivel de aprofundare, dar și cu numeroase reîntoarceri la specificul unui curs introductiv generate de faptul că la acest masterat se înscriu și absolvenți ai altor facultăți care nu au urmat un curs introductiv în epistemologie. Facultatea noastră organizează în colaborare cu Facultatea de Istorie un Masterat de Istoria artei și filosofia culturii la care predau un curs Artă și cunoaștere în care dezvolt abordarea cognitivă în înțelegerea artei. De asemenea, facultatea noastră organizează prin Departamentul de Filosofie Practică masterate de Etică aplicată, Studii de Dezvoltare și Studii europene și relații internaționale. La aceste masterate predau un curs comun de Etica mediului și teoria dezvoltării durabile, expresie a interesului personal pentru problemele mediului și a documentării permanente în acest domeniu. Sunt pe cale să finalizez un curs de Etica mediului pe care îl voi da la tipar cel mai târziu în anul 2015. În acest an universitar facultatea noastră a inițiat o colaborare cu Institutul de Diplomatie Culturală din Berlin și este posibilă găzduirea unor activități, caz în care devine necesară asumarea unei noi obligații privind cursurile din planul de învățământ. Este un bun exemplu de situație în care interesul pentru dezvoltarea facultății prevalează asupra specializării personale.

Conducerea catedrei, a facultății și studenții au evaluări favorabile la adresa calității științifice și didactice a cursurilor pe care le susțin. Evaluările anuale au fost favorabile, chiar la un nivel ridicat. Calitatea cursurilor este probată și de aprecierile pe care le-am primit și le primesc cu privire la cunoștințele lor foști studenți care își continuă studiile, unii dintre ei în străinătate. Precizez că susțin, așa cum rezultă din cele de mai sus, atât cursuri generale, cât și cursuri speciale la modulul de filosofie teoretică și logică. De asemenea, susțin cursuri în cadrul programelor de masterat. Aduug și faptul că am activat și ca îndrumător științific atât pentru studenții care au susținut lucrarea de licență sau masterat, cât și pentru profesori din învățământul preuniversitar care au elaborat lucrări pentru obținerea gradului didactic I.

Pentru realizarea unor cursuri de calitate am alcătuit culegeri de texte pentru utilizarea lor la seminar și le-am pus la dispoziția studenților la bibliotecă. Pentru cursul de teoria cunoașterii am realizat, împreună cu colegii de catedră Mircea Flonta și Gheorghe Ștefanov, volumul “Teoria cunoașterii. Teme. Texte. Literatură” care conține un suport de curs, traduceri ale

textelor studiate, precum și bibliografia extinsă a temelor de curs și de seminar. De asemenea, am contribuit cu traduceri la volumul “Introducere în teoria cunoașterii științifice”, curs și seminar adresate studenților de la modulul de filosofie teoretică și logică. Pentru cursul de logică formală elementară adresat studenților din anul întâi am tradus, împreună cu profesorul D. Stoianovici, volumul “Propedeutică logico - semantică” de Ursula Wolf Ernst Tugendhat pe care studenții îl pot utiliza ca suport complementar de curs și seminar. De asemenea, pentru masteratul “Managementul cunoașterii. Managementul proiectului” am realizat cursul “Management, cunoaștere, proiect”, disponibil și pe suport electronic. Așa cum am precizat am publicat și manualul universitar Epistemologia științei și managementul cunoașterii care conține, după modelul manualelor menționate mai sus, o sinteză a cursului, texte pentru seminar și o bibliografie tematică.

Activitatea de cercetare – realizări și perspective

Activitatea de cercetare științifică a reprezentat o preocupare continuă în cariera mea profesională, de la învățarea *abc*-ului cercetării în perioada studenției și până la aprofundările actuale în calitate de membru sau coordonator al unor echipe de cercetare care au câștigat granturi pentru activitățile lor.

Primele rezultate ale cercetării au fost comunicări științifice prezentate la diverse sesiuni de comunicări, unele organizate de comunitatea academică. După admiterea de doctorat activitatea de cercetare s-a concentrat asupra documentării și elaborării tezei cu tema “Abstracție și limbaj din perspectiva metodologiei empiriste”. Pe perioada elaborării tezei am trimis spre publicare unele dintre studiile elaborate, unele regăsindu-se ulterior în teză, într-o formă mai mult sau mai puțin modificată. Totodată, mi-am amplificat și diversificat activitatea publicistică pe măsură ce mi-am format deprinderile și abilitățile specifice cercetării.

Activitatea de cercetare științifică am desfășurat-o în principal pe patru direcții de aprofundare:

1. Continuarea explorării temelor derivate din teza de doctorat pe baza ultimelor noutăți din domeniul epistemologiei de tradiție empiristă, inclusiv prin racordarea la noi programe de cercetare care includ cel puțin raportarea la canonul empirist.
2. Identificarea unor noi teme de cercetare pentru care dispuneam deja de instrumente teoretice adecvate, așa cum sunt unele probleme de filosofia minții și ale științelor cognitive.
- 3.. Managementul cunoașterii și epistemologia științei.
4. Cercetarea interdisciplinară în contextul tematic al eticii mediului și al teoriei dezvoltării durabile, inclusiv relațiile teoretice ale acesteia cu problema complexității și teoria sistemelor.
5. Teme de filosofie românească.

Prioritățile activității de cercetare, mobilitățile în scopul cercetării și participările la diverse conferințe naționale și internaționale au fost stabilite deseori în funcție de oportunitățile create de diversele proiecte de cercetare.

În cadrul proiectului de cercetare “Concepte, reprezentări, conținut mintal. Teme actuale în fundamentele științelor cognitive ” coordonat de prof. dr. Mircea Dumitru am fost preocupat

în principal de două direcții de aprofundare. Pe de o parte, pomind de la problema lui Molyneux, am cercetat relația dintre conceptele sortale și modalitățile senzoriale. Pe de altă parte, m-a interesat problema unei reconstrucții, bazată pe cunoașterea perceptuală, a unor concepte precum cele de timp și de identitate personală. Unele dintre aceste preocupări au fost finalizate prin susținerea de comunicări la diverse conferințe și prin publicarea de articole (“Problema identității personale și criteriul unității conștiinței la John Locke”, “Se poate spune ceva despre timp dintr-o perspectivă riguros fenomenalistă?”, “Problema irealității timpului la McTaggart și posibilitatea unei soluții din partea epistemologiei empiriste”, “Preliminarii la o teorie cauzală a identității personale”, “Oare ne imaginăm ceva atunci când gândim? Cercetare asupra relației dintre imaginație și cogniție”). În prezent mă ocup de cercetarea aspectelor privind relația dintre reprezentare și cogniție și încerc să aplic rezultatele obținute la cazul inteligenței artificiale.

Am făcut parte din colectivul de cercetare al proiectului “Universitatea europeană și instituționalizarea cunoașterii: fundamente cultural – valorice ale învățământului universitar modern și schimbarea instituțională în universitatea de astăzi”. Principala preocupare în cadrul acestui proiect a constat în elaborarea unei lucrări cu tema “Disciplină științifică și interdisciplinaritate. O perspectivă epistemologică asupra predării, învățării și cercetării în universitate” am publicat-o în volumul “Structura cunoașterii, structura universității”, editat de coordonatorul proiectului, prof. dr. Romulus Brâncoveanu.

Proiectul anterior a dus la continuarea cercetării prin aprofundare și specializare în cadrul proiectului “Rațiune și credințe. Raționalitate, rațiune publică și educație într-o societate multiculturală”. Rezultatele cercetării au fost consistente și bine primite de comunitatea academică. Dintre contribuțiile mele menționez studiile “The Ethos of Modern Science and the Religious Melting Pot: About the Topicality of Merton’s Thesis”, și “The Doxastic Ideal in Traditional Epistemology and the Project of an Epistemology of Religion”.

Am fost membru în colectivele de cercetare ale proiectelor “Teme ale complexității”, coordonat de academician Ilie Pârvu, și “Fundamente teoretice și metodologice ale modelării dinamicii sistemelor complexe socio - economice” coordonat de conf. dr. Laurențiu Staicu.. Rezultatul principal al cercetării l-a reprezentat studiul “Explicație și complexitate. Reconstrucții conceptuale ale explicației științifice”.

Între anii 2009 și 2011 am coordonat proiectul de cercetare exploratorie “Epistemologia științei și managementul cunoașterii”. Rezultatele cercetării au fost primite cu interes de comunitatea științifică și au avut efecte de antrenare și multiplicare. Dintre aceste rezultate menționez studiile “The New Mode of Knowledge Production in the Knowledge Based Society”, “Modelul SECI al producerii cunoașterii organizaționale. O evaluare epistemologică”, “Noua economie imaterială și managementul cunoașterii”. De asemenea, alte rezultate ale proiectului au fost volumul de studii “Managementul cunoașterii. Teme actuale” și manualul universitar “Epistemologia științei și managementul cunoașterii”.

Trebuie să menționez și faptul că încă din anii 1990 am fost implicat în numeroase proiecte la nivelul societății civile care m-au condus treptat spre analize teoretice ale fenomenelor. Astfel, începând cu anul 2000 am coordonat proiectul PHARE/PDP 297 prin care a

fost implementat în România un ”Centru de informare, consultanță și asistență juridică pentru cetățeni și instituții” în colaborare cu Comisia de la Veneția pentru Democrație prin Drept. Implicarea mea în proiect a fost efectul preocupării mele active la reconstrucția societății civile în România încă de la începutul anilor 1990 și al susținerii unui seminar de filosofia dreptului la Facultatea de Drept, context în care am beneficiat de o bună racordare teoretică la problematica interdisciplinară a construcției europene. În cadrul proiectului au fost realizate seminarii cu participare internațională prestigioasă consacrate problemelor separării puterilor în stat, relației dintre putere și legitimitate, poziționării Ministerului Public. De asemenea, am făcut parte din colectivul care a tradus în limba română lucrarea “Dreptul constituțional al statului și normele internaționale din perspectiva integrării europene” de Antonio LaPergola.

O componentă consistentă a activității mele de cercetare a reprezentat-o colaborarea mea cu Centrul Național de Dezvoltare Durabilă în cadrul unor proiecte care au avut ca principal finanțator Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. În cadrul acestor proiecte am fost preocupat de fundamentele teoretice și metodologice ale modelării sistemelor complexe în vederea furnizării de instrumente și indicatori ai dezvoltării durabile. Ca director regional de proiect m-am ocupat de “Extinderea implementării Agendei Locale 21 în România” încă din faza selectării orașelor pilot și am oferit instrumente de analiză a complexității sistemelor social – economice, cu accent pe diagnoză și proiecții de îmbunătățire a stării actuale. Din acest proiect, ca urmare a sesizării punctelor tari și slabe ale societății românești, a principalelor amenințări și oportunități, am dezvoltat un alt proiect, “Creșterea capacității cetățenilor de a influența și contribui la dezvoltarea comunității”, finanțat de Banca Mondială, în cadrul căruia am fost responsabil pentru domeniul Educație. În fine, proiectul “Dezvoltarea capacității pentru îndeplinirea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului prin întărirea cooperării transfrontaliere dintre România și Bulgaria ” a presupus dezvoltarea și rafinarea instrumentelor teoretice elaborate anterior și articularea lor într-un context aplicativ caracterizat prin diversitate și slabă predictibilitate. În cadrul acestor proiecte am participat la elaborarea de materiale necesare pentru activitățile strategice de diagnoză, prognoză și proiecție financiară în relația sistemică economie-societate-mediul. M-am folosit de experiența acumulată pe parcursul acestor proiecte pentru configurarea unei teme de cercetare complexă și interdisciplinară asupra ideii teoretice de dezvoltare durabilă. De asemenea, elaborez în prezent la un curs pe tema eticii mediului și a dezvoltării durabile.

Contribuțiile la analiza societății civile și la inițierea unor dezbateri în legătură cu tema dezvoltării durabile , în special din perspective relației dintre societate și mediul, au fost aduse în cadrul unor articole publicate în special în revista “Sfera politicii”. De asemenea, menționez studiul ” The Ethos of Sustainable Development and the Educational System. A Research Report Regarding Romania”.

Lucrările pe care le-am publicat reprezintă contribuții în domeniul filosofiei, îndeosebi epistemologie, teoria cunoașterii științifice, managementului cunoașterii, filosofia minții, istoria filosofiei, și, de asemenea, în analiza societății civile, eticii mediului și a politicilor de dezvoltare durabilă.

Unele dintre lucrările și studiile publicate au fost recenzate în publicații naționale de specialitate sau publicații culturale (de exemplu în “Revista de filosofie” sau “Observator cultural”), ori au fost prezentate în emisiuni de profil la diverse posturi de radio. De asemenea, mă aflu într-un dialog permanent cu colegii din facultate și cu alți membri ai comunității disciplinare, fapt care a avut ca rezultat invitarea mea la diverse conferințe naționale și internaționale.

Ca membru al Comitetului de redacție al Analelor Universității din București, seria Filosofie, am fost preocupat de ridicarea prestigiului științific al acestei publicații, iar ca editor am inițiat un program de sprijinire a apariției unei serii de volume tematice care conțin studii ale unor autori români și străini, fapt care permite inserarea și pe această cale a filosofilor români în circuitul recunoașterii internaționale.

În ansamblu, activitatea mea științifică relevă preocupări variate, dar unitare. Am încercat să mențin întotdeauna un echilibru între diversitate și aprofundare, iar rezultatele obținute până în prezent confirmă că această strategie este adecvată atât din perspectiva fructificării unor oportunități imediate și conjuncturale, cât și pe termen lung, în raport cu dezvoltarea personală și cariera profesională.

Activitatea mea didactică și cea de cercetare științifică pot fi văzute în conexiune una cu alta și înțelese numai în condițiile luării în considerare a diverselor interese academice și universitare ale facultății și ale comunității noastre profesionale. Dezvoltarea carierei mele a depins de aceste variabile, iar reușitele sau împlinirile profesionale personale au fost întotdeauna și un efect al apartenenței la această comunitate.